

Resultaten predatiebeheer Gorecht (Onner/Oostpolder) 2023

“Project predatiebeheer Gorecht (Onner/Oostpolder)”

Datum: 6 oktober '23

Door: Collectief Groningen West

Status: Definitief

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Resultaat Monitoring nachtelijke aanwezigheid vos.....	4
3. Resultaat bouwjacht.....	5
4. Resultaat bejaging vos.....	6
Particuliere en agrarische gronden	6
Onnerpolder HGL/ waterschap Hunze en Aa's	6
5. Resultaat broedvogelmonitoring BMP en BTS.	7
BMP	7
BTS brutto	8
6. Resultaat nestmonitoring	10
7. Conclusie, aanbeveling en vervolg	13
Bijlage 1 Vossen telprotocol	
Bijlage 2 Telformulier Onnerpolder	
Bijlage 3 Protocol monitoring weidevogelnesten met cameravallen	

1. Inleiding

In 2022 is een gezamenlijk plan van aanpak: “Project predatiebeheer Gorecht (Onnerpolder)”, met betrokken partijen, uit het gebied Gorecht, afgesproken. Dit plan van aanpak is opgesteld nadat in 2022 uit nestmonitoring met camera’s bleek, dat de predatiedruk van de vos in het gebied hoog was.

In het plan van aanpak is afgesproken om jaarlijks de resultaten te rapporteren en te bespreken. Dit rapport met resultaten is geschreven om het uitgevoerde predatorenbeheer te evalueren en daar waar nodig bij te sturen.

In het eerder genoemde plan van aanpak zijn een drietal doelstellingen genoemd die we willen behalen.

Rust in het veld creëren om vermijding in de vestigingsfase te voorkomen;

Het broedsucces van de weidevogels in het gebied de komende 3 jaar aanzienlijk te verbeteren;

Inzicht krijgen in de mate waarin het verbeteren van het broedsucces wel of niet lukt.

In het plan van aanpak hebben we de beheermethoden afgesproken en de wijze van monitoring van de effecten van het beheer. Met dit voorliggende rapport willen we inzicht geven in het resultaat van het uitgevoerde beheer van de vos en daarmee een tussenstand kunnen geven van de te behalen doelstellingen.

2. Resultaat Monitoring nachtelijke aanwezigheid vos

Werkwijze

Er is volgens “telprotocol vossen” geteld. Zie bijlage 1 en 2. De inventarisatie vond vanuit de auto plaats, langs een vaste route en in een tijdsbestek van 21:00 tot 24:00.

De monitoring is met behulp van warmtebeeldcamera’s gedaan. Bij elke telling waren 3 à 4 personen in de auto aanwezig. Pas nadat alle inzittenden de vos hadden geïdentificeerd werd de waarneming van de vos genoteerd. De “bemanning” van de auto bestond uit 2 veldmedewerkers van het collectief, 1 lid van WBE Oude Veenkoloniën en soms aangevuld met een medewerker van Het Groninger Landschap. De maximale afstand om een vos te identificeren is ongeveer 200 tot 300m.

Door deze wijze van monitoring zijn niet alle vossen in het gebied geteld, maar geeft het wel een indicatie van de aanwezigheid van de vos. Volgens de zoogdierenvereniging ligt de territoria grootte van de vos tussen de 100 en 400HA. Op basis van de waarnemingen en het totale afschot zijn de territoria in Gorecht kleiner en is het een vossenrijk gebied te noemen

De inventarisatie heeft de volgende resultaten opgeleverd:

Aantallen geteld:

05-12-2022:	21 vossen	conditie: motregen en wind
10-01-2023:	6 vossen	conditie: motregen en wind
07-02-2023:	15 vossen	conditie: helder weer en geen wind
07-03-2023:	3 vossen	conditie: wisselvallig bewolkt en lichte sneeuwval
04-04-2023:	5 vossen	conditie: helder weer bij windstil

3. Resultaat bouwjacht

In eerste instantie is het predatiebeheer, op de terreinen van het Waterbedrijf Groningen, het Waterschap Hunze en Aa's en Het Groninger Landschap, alleen gericht geweest op de "bouwjacht". Waarbij de verwachting was dat dit de populatie vossen behoorlijk kon reduceren.

De bouwjacht is uitgevoerd door een jachtaktehouder aangesteld door Collectief Groningen West. Hierbij is te voet door het gebied gezocht naar vossenbouwen op de hoge en droge plekken. De bouwjacht is uitgevoerd met behulp van een getrainde bouwhond die aanslaat bij de aanwezigheid van een vos in de bouw.

Er zijn in het gebied meerdere vossenbouwen gegraven door vossen. De aanwezigheid van de vos is goed zichtbaar in het gebied, maar er zijn tijdens de 5 uitgevoerde rondes geen bewoonde bouwen gevonden. Voorzichtig concluderen wij dat de vos buiten de zoogtijd niet overdag in de bouw verblijft omdat in het gebied voldoende dekking is om overdag te verblijven. Daarnaast zijn door het afschot in het gebied de vossen niet aan werpen toegekomen.

Verslag van de uitgevoerde rondes:

3-1-2023: Op deze dag is alleen de zomerdijk bij Het Groninger Landschap bezocht. Er zijn geen vossen aangetroffen in de verschillende bouwen. We hadden nog geen toegang tot de andere terreinen.

24-1-2023: Op deze dag zijn de terreinen bezocht van het Waterschap en Het Groninger Landschap. Geen vossen aangetroffen in de bouw.

8-2-2023: Bij Waterbedrijf, Waterschap en Het Groninger Landschap. Geen vossen aangetroffen in de bouw. Op deze dag was ook de rietmaaier aanwezig. Hij was de voet van de waterschapsdijk aan het maaien.

21-2-2023: Bij Waterbedrijf, Waterschap en Het Groninger Landschap. Geen vossen aangetroffen in de bouw.

31-3-2023: Bij het Waterschap, geen vossen aangetroffen in de bouw.

4. Resultaat bejaging vos

De vos staat op de landelijke vrijstellingslijst om te kunnen beheren. Hier is de afgelopen jaren al gebruik van gemaakt door WBE Veenkoloniën. Omdat dit onvoldoende effect heeft op de aanwezigheid van de vos in het gebied en de predatie van de vos op weidevogels, hebben we een ontheffing bij de provincie aangevraagd voor nachtelijke bejaging.

Op 8 februari 2023 is door de provincie Groningen een ontheffing verleend voor het beheren van de vossenpopulatie gedurende de nacht in de gebieden Gorecht en Niezijl/Noordhorn ten behoeve van de bescherming van weidevogels. Deze ontheffing is verleend aan het Collectief Groningen West. Van de ontheffing kon gebruik gemaakt worden in de periode van 8 februari tot en met 30 juni.

Het collectief heeft deze ontheffing, voor uitvoering, doorgeschreven aan jachtakehouders.

Particuliere en agrarische gronden

Door jachtakehouders van WBE Veenkoloniën is naast de landelijke vrijstelling, gebruik gemaakt van de ontheffing. De WBE heeft het beheer uitgevoerd op particuliere en agrarische gronden.

Onnerpolder HGL/ waterschap Hunze en Aa's

Op 2 maart is in overleg met Het Groninger Landschap besloten om de nachtelijke bejaging toe te gaan passen in de Onnerpolder op de gronden van Het Groninger Landschap en de naastgelegen gronden van het waterschap. Dit besluit is genomen omdat de bouwenjacht niet effectief was terwijl uit de nachtelijke monitoring wel duidelijk de aanwezigheid van vossen bleek.

Van de ontheffing is in het gebied is door één jachthouder gebruik gemaakt, deze jachthouder is aangewezen door het collectief.

Resultaat afschot 2023

afschot periode 01-01-23 / 30-06-23	vrijstelling	ontheffing/warmtebeeld
gebied		
WBE Veenkoloniën	11	22
Onnerpolder HGL/ waterschap Aa's en Hunze	0	42
totaal	11	64

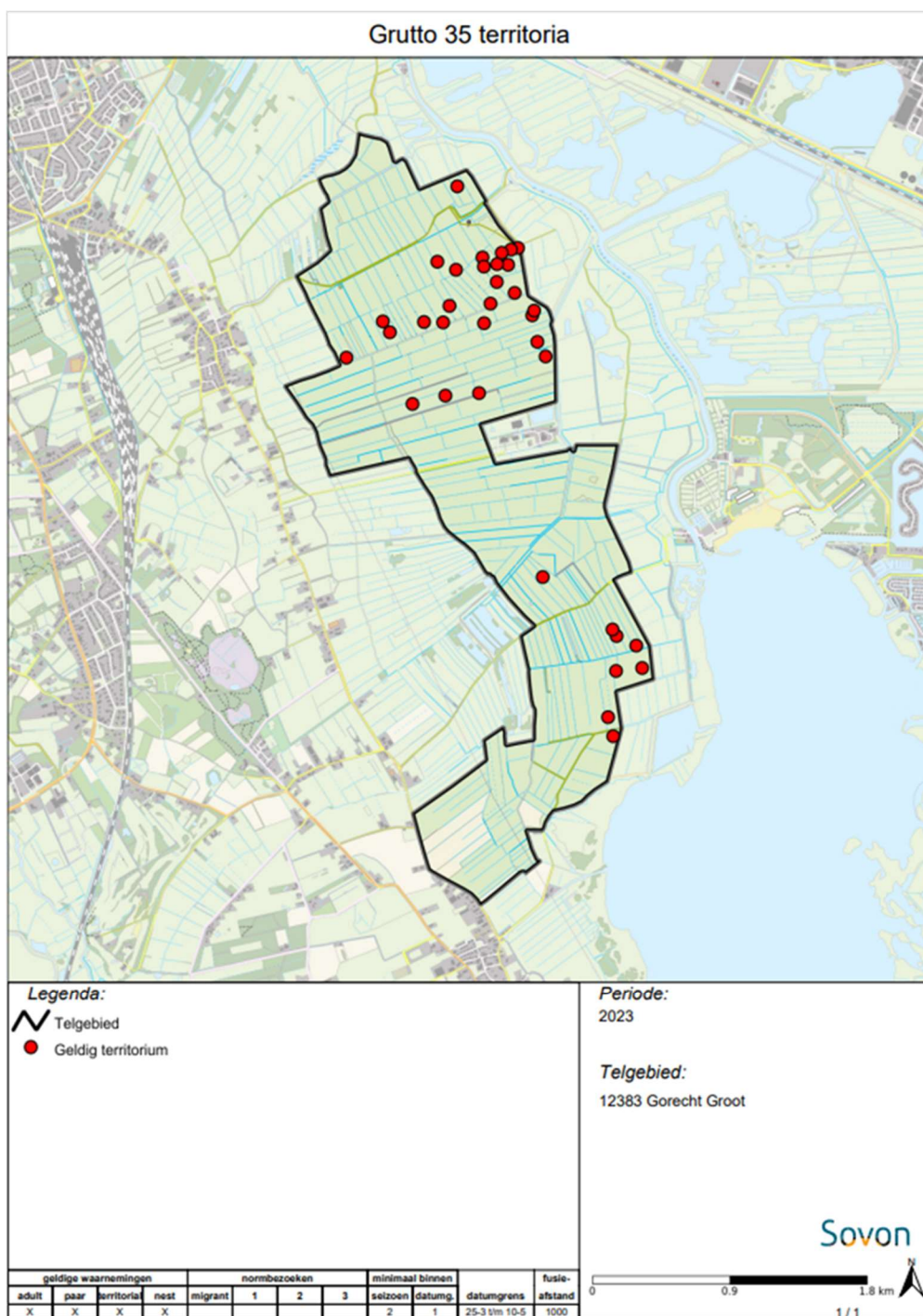
Afschot in het jaar 2022

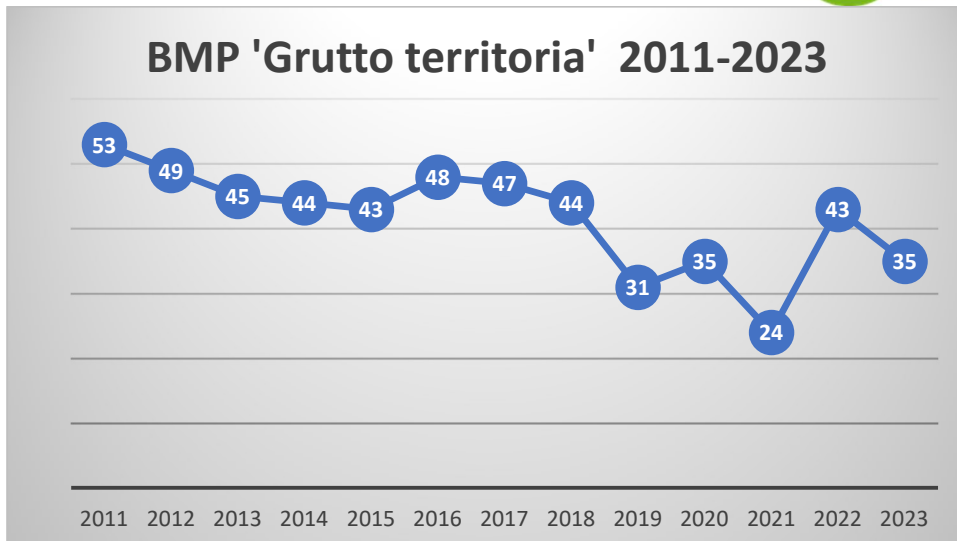
afschot periode 01-01-22 / 31-12-22	vrijstelling	Geen ontheffing
gebied		
WBE Veenkoloniën	29	
Onnerpolder HGL/ waterschap Aa's en Hunze	0	
totaal	29	

5. Resultaat broedvogelmonitoring BMP en BTS.

BMP

Door Bureau Kraanvogel zijn, binnen het gekaderde telgebied, tellingen uitgevoerd volgens het Broedvogelmonitoring Project (BMP) om het aantal Grutto territoria vast te stellen. In onderstaande figuur staat de kaart met daarop de 35, volgens de BMP methode vastgestelde territoria van de grutto.

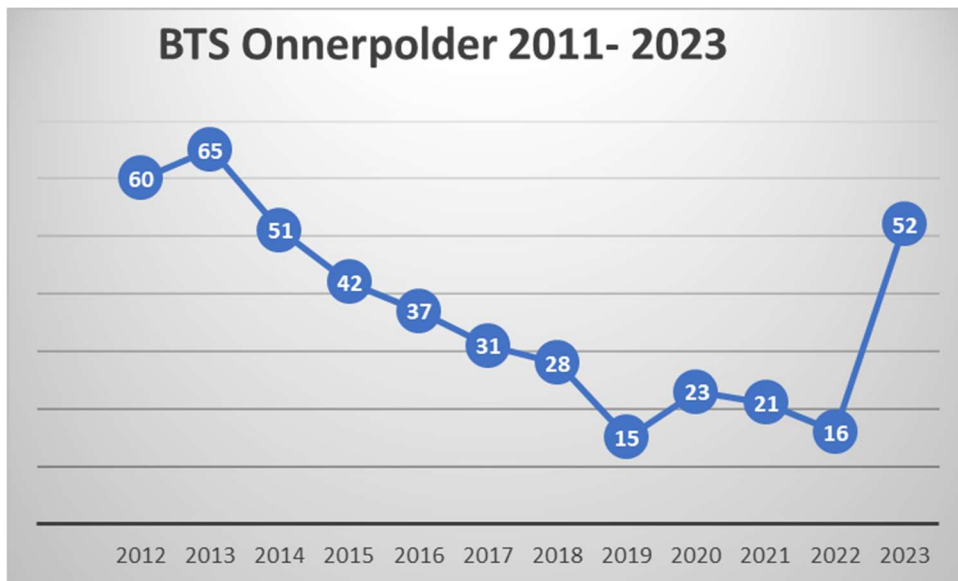
Het vastgestelde aantal broedparen past binnen de dalende trend van het aantal broedparen, maar is met 35 paren nog steeds een belangrijk broedgebied van de grutto.

BTS grutto

Naast de BMP-telling is door Bureau Kraanvogel het Broed Territoriaal Succes (BTS) van de grutto in het gebied gemeten. Het BTS is een indicatie van oudervogels met jongen. Het percentage geeft aan hoeveel van de broedparen op een bepaalde datum nog jongen heeft. In Gorecht is het gebied voor de BTS-telling in tweeën gedeeld. Hierbij is rekening gehouden met barrières in het gebied waardoor gezinnen niet van het ene telgebied naar het andere zullen trekken zodat de telling onbetrouwbaar zou zijn.

Weidevogels Gorecht: Oostpolder					
	Territoria	Alarmtellingen			
		3 ^e ronde	4 ^e ronde	5 ^e ronde	BTS
Grutto (RL gevoelig)	8	0	1	4	50%
Watersnip (RL bedreigd)	1				
Zomertaling (RL bedreigd)	1				

Weidevogels Gorecht: Onnerpolder					
	Territoria	Alarmtellingen			
		3 ^e ronde	4 ^e ronde	5 ^e ronde	BTS
Grutto (RL gevoelig)	27	7	20	14	52%
Watersnip (RL bedreigd)	1				
Wulp (RL kwetsbaar)	2				
Zomertaling (RL bedreigd)	1				

Het BTS percentage in de Onnerpolder is in 2023 aanzienlijk hoger dan in de voorgaande jaren. Voor een succesvolle reproductie wordt uitgegaan van een BTS van minimaal 65%. Dit aantal is in 2023 volgens de telling nog niet gehaald. Voor de BTS Alarmtellingen worden alleen de alarmerende grutto's binnen het telgebied geteld. Dit jaar liep er ook een aantal grutto's met jongen buiten het telgebied waardoor in werkelijkheid het succes nog beter is geweest.

De BMP en BTS waren gericht op de grutto als indicator voor weidevogels in het gebied, we hebben geen cijfers van het broedsucces van ander weidevogels. Uit veldwaarnemingen komt wel naar voren dat o.a. de kievit maar ook zeker de tureluur zeer succesvol waren.

Een wellicht ongewenst neven effect is dat grauwe ganzen in het gebied ook zichtbaar meer broedsucces hadden.

6. Resultaat nestmonitoring

In het onderzoeksgebied zijn begin april cameravallen geplaatst bij nesten van weidevogels. Dit veldwerk werd uitgevoerd door onze veldmedewerkers, die nesten lokaliseerden, cameravallen bij de nesten plaatsten en controleerden.

De veldmedewerkers hebben de plaatsing van de cameravallen en nesten bijgehouden in Mergin Maps. Daar werd genoteerd wanneer welke camera waar heeft gestaan (GPS coördinaten), bij welk nest van welke soort weidevogel, of de camera goed functioneerde, wanneer het nest is bezocht, wanneer het nest volgens de veldmedewerker is gepredeerd en of er predatieresten zijn aangetroffen. Daarnaast hebben de veldmedewerkers een foto gemaakt met ID-nummer van het nest en de camera-opstelling.

De beelden zijn vervolgens bekeken door medewerkers van Collectief Groningen West. Door hen zijn van elk gevolgd nest de soort, de datum van plaatsing en verwijdering van de camera, nestresultaat, moment van uitkomst of verlies, en indien van toepassing de predator of verliesoorzaak ingevoerd. Zo is een dataset opgebouwd van nesten met het broedresultaat, en in geval van predatie, datum, tijd, locatie, soort, en ook bezoeken van eventuele aaseters, indien die na de predatie het nest bezoeken. Zie bijlage 3 voor het Protocol monitoring weidevogelnesten met cameravallen.

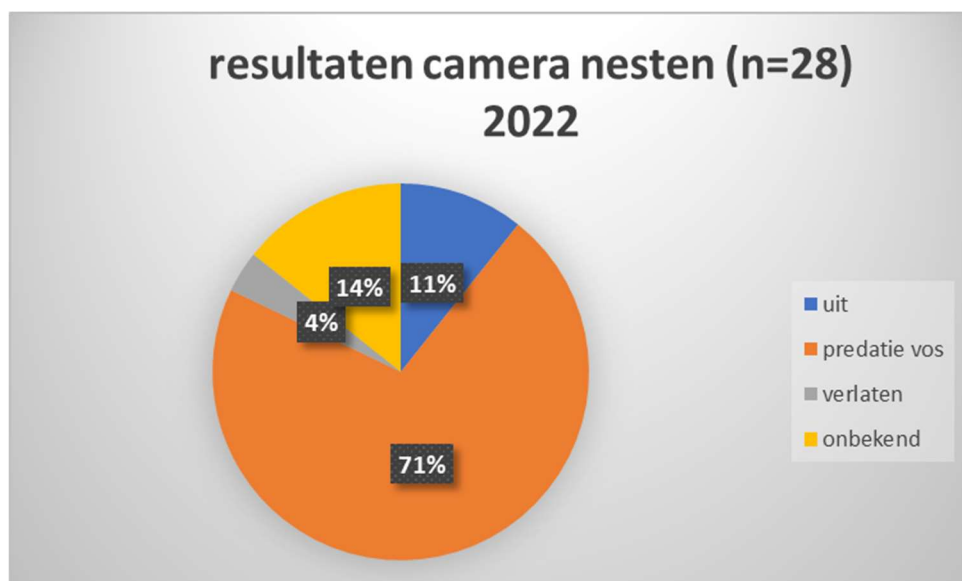
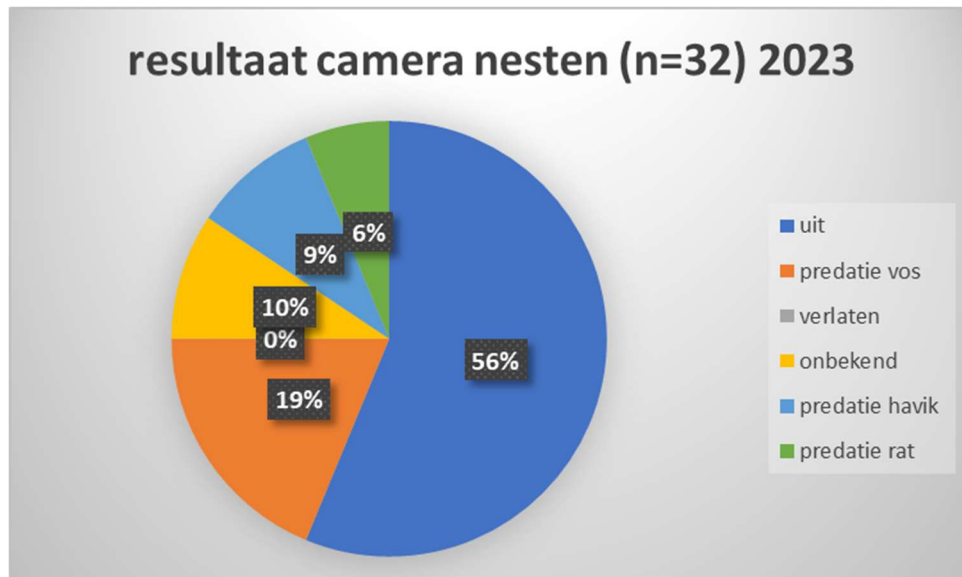
Er zijn dit jaar 32 nesten van weidevogels gevolgd met camera, in de onderstaande tabellen staan de resultaten van het camera onderzoek. Gemiddeld was het uitkomstpercentage 56%. Voor instandhouding van de populatie van weidevogels geldt als vuistregel dat minimaal een uitkomstpercentage van legfels van 50 a 60 % nodig is (Beintema et al., 1995 en MacDonald & Bolton, 2008)

broedvogel	gevolgd	uitgekomen	gepredeerd	verlaten	totaal verlies	Uitkomstpercentage
Totaal	32	18	14		14	56%
grutto	10	6	4		4	60%
kievit	13	8	4		4	62%
wulp	3	1	2		2	33%
scholekster	5	2	3		3	40%
tureluur	1	1	0		0	100%

broedvogel	Totaal aantal gepredeerd	vos	havik	rat	onbekend
totaal	14	6	3	2	3
grutto	4	2	1	1	
kievit	5	2	2	1	
wulp	2	1			1
scholekster	3	1			2
tureluur	0				

Het uitkomstpercentage is in 2023 flink hoger dan 2022, van 11% in 2022 naar 56% in 2023. Net als in 2022 is er in 2023 een vossenwerend raster geplaatst. Het raster was kleiner dan in 2022. Waar in 2022 de vos nog binnen het raster predeerde, is dat dit jaar niet voorgekomen. In een gebied met een hoge vos bezetting is waarschijnlijk de druk zo hoog dat een vos wel naar binnen een raster zich begeeft. De druk was dit jaar beduidend lager. Daarnaast geeft een groot raster ook meer gelegenheid tot binnentreden.

De predatie van de vos vond in het begin van het seizoen plaats. Na 27 april is er geen predatie van de vos meer waargenomen op camera. In maart en april vond het meeste afschot van de vos plaats en eind april is het gebied meer vossenluw te noemen. Op 12 juni verschijnt er pas er weer een vos op camera nadat een havik een Kievit van het nest heeft gepakt.

Gorecht

Camera onderzoek
 nestpredatie

2023

Legenda

Camera onderzoek Gorecht

BroedVogel + Resultaat

- ⊕ Gele Kwikstaart, Uit
- Grutto, Havik
- Grutto, Rat
- Grutto, Uit
- Grutto, Vos
- ▲ Kievit, Havik
- ▲ Kievit, Havik + Vos
- ▲ Kievit, Rat
- ▲ Kievit, Uit
- ▲ Kievit, Vos
- ★ Scholekster, Uit
- ★ Scholekster, Vos
- ★ Scholekster, onbekend
- Tureluur, Uit
- ◆ Wulp, Uit
- ◆ Wulp, Vos
- ◆ Wulp, onbekend
- Raster

7. Conclusie, aanbeveling en vervolg

Broedsucces

Het weidevogelseizoen 2023 is veel succesvoller verlopen dan seizoen 2022. Het uitkomstpercentage van de gevolgde nesten (van 11% naar 56%), maar ook de BTS (van 16% naar 52%), een indicatie van oudervogels met jongen, is flink omhoog gegaan.

Bejaging vos

Er zijn door de nachtelijke bejaging, met warmtebeeld op het geweer, flink meer vossen geschoten dan in voorgaande jaren. Dit geeft aan dat afschot met warmtebeeld een noodzakelijke aanvulling is op het, met vrijstelling te realiseren, afschot om de aantallen vos in het gebied te reduceren.

Er is geprobeerd door bouwenjacht de vossenpopulatie te reduceren, dat heeft geen resultaat opgeleverd. We stellen voor om niet op voorhand vossenbouwen te bezoeken en de inzet te beperken naar de meer efficiënte nachtelijke bejaging.

Er is afgelopen jaar relatief laat gestart met de vossenbestrijding, namelijk 2 februari respectievelijk 2 maart. Hierdoor liepen er nog een substantieel aantal vossen in het gebied terwijl het broedseizoen al was gestart. Door eerder met vossenbestrijding te starten kan eerder het vossenbestand in het gebied op orde worden gebracht.

Doelstellingen plan van aanpak

Doelstellingen van het in 2022 opgestelde plan van aanpak zijn: *“het broedsucces van de weidevogels in het gebied de komende 3 jaar aanzienlijk te verbeteren”* en *“inzicht krijgen in de mate waarin het verbeteren van het broedsucces wel of niet lukt”*. De uitkomsten van de nestresultaten en de BTS laten duidelijk zien dat door het bestrijden van de vos het broedresultaat in het gebied is verbeterd en dat door vossenbestrijding te verbeteren is.

Voor de doelstelling: *“Rust in het veld creëren om vermijding in de vestigingsfase te voorkomen”* zijn geen objectieve cijfers te noemen. Wel kan gezegd worden dat dit jaar in het begin van het seizoen het gebied nog niet vossenluw genoemd kan worden.

Vervolg

Het project krijgt in 2024 een vervolg. We proberen het afschot van de vos in de nacht eerder te laten starten, maar gaan daarnaast de bouwenjacht extensiveren. In het gebied zal weer een raster worden geplaatst om de omstandigheden gelijk te houden. Daarnaast blijven we kijken of er andere bevredigende oplossingen beschikbaar zijn die haalbaar en betaalbaar zijn om in het gebied toe te passen.

Monitoren neveneffecten van het beheer

Tijdens de nachtelijke bejaging hebben de uitvoerders alle aanwezige predatoren in het gebied genoteerd en bijgehouden in het Faunaregistratiesysteem (FRS) van de FBE Groningen. In komende jaren kunnen we wellicht aan de hand hiervan zeggen of er een relatie is tussen het afschot van de vos is en de zichtbaarheid van andere predatoren in het gebied.

Bijlage 1

Vossen telprotocol

Om gedurende de pilotperiode een beeld te krijgen van het aantal vossen in het gebied, zal er naast het volgen van de weidevogels ook gekeken worden naar de aanwezigheid van de vos. De aanwezigheid van de vos zal door middel van nachtelijke tellingen worden gedaan.

Om ervoor te zorgen dat deze tellingen reproduceerbaar zijn en bij kunnen dragen aan het vormen van een trend wordt deze telling gedaan aan de hand van dit protocol.

Tellen:

- Een auto met chauffeur;
- Een assistent uitgerust met warmtebeeld, kunstlicht en verrekijker;
- Eventueel een gast, bijvoorbeeld iemand van een natuurvereniging.

Telmoment:

- November, december, januari, februari. (4 tel avonden);
- Eerste dinsdag van de maand;
- Start 22:00 tot 02:00;
- Vaste route door het gebied met kijkpunten;
- Elk team heeft een eigen gebied en vaste route (voorkomen van dubbeltelling);
- Waarnemingen worden geregistreerd in het FRS (Fauna Registratie Systeem) of de Boerenlandvogelmonitor.

Verwerken en interpreteren gegevens:

- Gegevens van afschot worden meegenomen voor een indruk van de ontwikkeling van de vossenpopulatie.
 - Tellingen leveren geen absoluut aantal op maar een indicatie.
 - Tellingen vormen een trend over jaren (3 jaar).

Bijlage 2

Telformulier Onnerpolder

Naam teller(s):

.....

Telmethode: zicht/warmtebeeldkijker*

Datum bezoek:

Ochtend/avond/nachttelling*

Tijdstip begin van de telling:

.....

Tijdstip einde van de telling:

.....

Telronde: locatie op kaart aangeven

Vos:	

Totaal: vos

Weersomstandigheden: bewolkt/helder/regenachtig/mist*

Bijzonderheden:

.....

(verstoring door recreanten; landbouwwerkzaamheden, bv: er is net gemaaid; bijzondere waarnemingen, enz.)

* Doorhalen wat niet van toepassing is.

Bijlage 3

PROTOCOL MONITORING WEIDEVOGELNESTEN MET CAMERAVALEN

Versie: 2020-03-23

Benodigdheden

1. cameraval type Reconyx HyperFire2 met bijbehorende SD kaart (Sandisk, Lexar of Kingston 16-32-64 Gb)
2. prikstandaard incl. bevestigingsknop en duivenpinnen (om vliegende predatoren te weren)
3. Veiligheidsbril
4. Mapje met nummercodering
5. Formulier 'cameramonitoring weidevogelnesten'
6. Potlood of watervaste pen
7. GPS of smartphone met Whatsapp en Google Maps

Algemene opmerkingen

Werkzaamheden

1. Maak voor de administratie gebruik van het formulier 'cameramonitoring weidevogelnesten' of registreer digitaal in een daarvoor bestemde Whatsapp groep.
2. Kies als locatie bij voorkeur een perceel dat enigszins uit het zicht ligt en waar weinig mensen in de omgeving komen. Dit om de kans op vandalisme en diefstal te beperken.
3. Verspreid voor onderzoek naar predatie de camera's goed over het onderzoeksgebied. Dit om te voorkomen dat een en dezelfde individuele predator telkens wordt vastgelegd. Alleen op deze wijze is er sprake van een representatieve steekproef en krijgt men inzicht in de rol van predatoren bij nestpredatie binnen een gebied.
4. De voorkeur gaat uit naar de monitoring van nesten van grutto, Kievit, scholekster, tureluur of wulp, maar bij gebrek aan nesten van deze soorten zijn nesten van andere grondbroedende weidevogels ook geschikt.
5. Plaats een camera alleen bij nesten waar het nest compleet is of al wordt bebroed. Bij een incompleet nest is er kans op verlating van het nest ten gevolge van de aanwezigheid van de cameraval. Hoe minder eieren in het nest en hoe korter de vegetatie, hoe groter de kans op verlating. Controleer bij twijfel op afstand met een telescoop of de vogel wel bij het nest terug keert. Als dit binnen een uur niet het geval is wordt de cameraval verwijderd om mislukken van het broedsel te voorkomen. Bij koude weersomstandigheden is het af te raden om cameravallen te plaatsen. Dit geldt met name bij de combinatie van lage temperaturen en harde wind.
6. Beperk de verstoring van het nest zo veel mogelijk. Trap zo min mogelijk vegetatie plat en gebruik geen vaste paden naar het nest. Draag kunststof laarzen om het geurspoor te beperken. Leg geen voorwerpen, zoals nummerbordjes op de grond naast het nest.
7. Ga niet vaker dan 1x per week een nest controleren en kom niet dichterbij een nest dan strikt noodzakelijk. Zodra zichtbaar is dat een nest nog bebroed is, wordt het nest niet dichterbij benaderd.

Procedure plaatsen cameraval

1. Kies een geschikte locatie om de cameraval te plaatsen, d.w.z. een locatie waarbij de lens van de cameraval richting het noorden staat. Dit in verband met tegenlicht van de zon bij plaatsing in een andere richting.
2. De cameraval moet op ongeveer 3 meter van het nest worden geplaatst. Plaats de camera in ieder geval niet dichterbij dan 2 meter van het nest i.v.m. kans op verstoring van de broedende vogel. De cameraval mag niet verder dan 3 m van het nest staan, omdat de kans dat de bewegingssensor kleinere predatoren niet meer registreert dan te groot wordt.
3. Zorg dat er geen grassprietten in de eerste meter voor de lens van de camera staan, omdat de camera anders voortdurend wordt getriggerd of grassprietten in beeld staan. Houd daarbij ook rekening met het verder omhoog schieten van het gras tijdens de broedperiode.
4. Bevestig de camera met de draaiknop op de prikstandaard, zodanig dat de cameraval onder de duivenpinnen wordt gemonteerd.
5. Duw de prikstandaard met een hele lichte hoek circa 25 cm de grond in, zodat de prikstandaard voldoende stabiel staat. De cameraleens moet gericht zijn op het nest.
6. Zet de camera aan. Deze start dan op, controleert de kaart en noteer het kaartnummer.
7. Doe de cameraval dicht. Controleer door je hand heen en weer te bewegen nabij het nest of de cameraval wordt getriggerd. Dit kun je zien aan het rood oplichten van een lampje aan de voorzijde van de cameraval. Corrigeer de hellingshoek of richting van de cameraval desgewenst
8. Maak een foto van het nest met het cameranummer in beeld.
Leg daarbij niets op de grond naast het nest, ter voorkoming van sporen.
9. Noteer de vogelsoort, het aantal eieren in het nest en indien bekend het aantal dagen dat een nest oud is in de boerenlandvogelmonitor bij de juiste eigenaar (invoer individuele nesten met locatie).
10. Rapporteer de nestgegevens op het formulier 'cameramonitoring weidevogelnesten' of gebruik de daarvoor bestemde Whatsapp groep. Plaats in de Whatsapp.

Procedure verwijderen cameraval of uitlezen SD kaart

1. Open de cameraval
2. Controleer of de cameraval nog functioneert. Druk dan "OK". De camera staat niet meer op scherp.
3. Zet de cameraval op 'off'. **DIT IS BELANGRIJK OM BESCHADIGING VAN DE SD KAART TE VOORKOMEN.**
4. Bij voldoende ruimte op de SD kaart en voldoende batterijspanning kan de camera direct worden verplaatst naar een volgend nest
5. Verwijder desgewenst de SD kaart (mag alleen als de camera op 'off' staat) door hem zachtjes in te duwen, hij schiet dan vanzelf een stukje uit de sleuf. Vervolgens kun je hem er verder uithalen. Plaats deze in SD kaart houder.
6. **BEWAAR DE BEELDEN VAN DE CAMERAVALLLEN ALTIJD. MAAK EEN KOPIE OP EEN HARDE SCHIJF EN IN DE CLOUD, ALVORENS DE SD KAART LEEG TE MAKEN**
7. Check de batterijstatus en plaats desgewenst een nieuwe lege SD kaart voor een volgende nestlocatie.
8. Controleer het nest en de omgeving van het nest op predatieresten en sporen.
9. Rapporteer het resultaat van het nest (uitgekomen, verlaten, gepreedeerd, indien bekend soort predator)